

the most important normative legal act, from the point of view of forming the foundations of the activity of the state in the anti-corruption sphere, was the Law of Ukraine «On Principles of Preventing and Combating Corruption», which was valid from 2011 to 2016. The list of specially authorized subjects in the field of prevention and counteraction of corruption is provided and their role in the third stage of the development of anti-corruption legislation is defined.

Particular attention is paid to the analysis of national anti-corruption strategies. Emphasis is placed on the need to create anti-corruption courts of first instance, the purpose of which is to systematically solve the problem of combating corruption at the stage of judicial review of criminal proceedings.

It is concluded that positive and negative steps in the formation of anti-corruption legislation and the perspective direction of its improvement is outlined.

Keywords: anti-corruption legislation, anti-corruption measures, prevention of corruption, corruption, regulatory and legal support, fight against corruption.

DOI: 10.33766/2786-9156.104.152-162

УДК: 342.95:343.5

*Капуляк В. П., аспірант кафедри адміністративної діяльності поліції
Одеського державного університету внутрішніх справ (м. Одеса, Україна)*

e-mail: 80949501614@ukr.net

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6292-3092>

ЗАХОДИ З ВИЯВЛЕННЯ ПРИЧИН, ЩО СПРИЯЛИ ВЧИНЕННЮ ПРАВОПОРУШЕНЬ ДІТЬМИ

Наукове дослідження присвячено питанням виявлення причин, що сприяють вчиненню правопорушень неповнолітніми. Визначено роль ювенальної превенції у здійсненні заходів із виявлення причин, що сприяли вчиненню правопорушень дітьми.

Зазначено, що задля подолання протиправної поведінки неповнолітніх представники органів державної влади повинні не тільки боротися з негативною поведінкою дітей, а й вчасно здійснювати профілактичні заходи щодо попередження та запобігання протиправних дій з боку останніх, серед яких запропоновано: проведення систематичних попереджувальних, виховних бесід з дитиною, проведення ознайомлювальних, попереджувальних бесід із батьками дитини, її законними представниками, з'ясування умов проживання дитини, з ким проживає дитина, тощо.

Визначено основних суб'єктів, котрі здійснюють захист прав дітей, серед яких: органи місцевого самоврядування, дитячі психологи, правоохоронні органи, представники засобів масової інформації, громадські організації, волонтерські організації, представники закладів охорони здоров'я, дитячої психіатрії тощо. Деталізовано основні причини, що обумовлюють вчинення правопорушень неповнолітніми. Серед ключових чинників ризику щодо можливості скоєння правопорушень неповнолітніми виділено такі: негативний вплив у родині, негативне проведення дозвілля, негативний вплив засобів масової інформації, соціальні чинники, воєнний стан.

Встановлено, що в період воєнного стану виявляти причини вчинення правопорушень дітьми вкрай складно, оскільки частина території країни перебуває в тимчасовій окупації, а на окремих територіях ведуться бойові дії. Правоохоронні органи державної влади нашої країни не мають змоги повноцінно працювати та вчиняти заходи щодо попередження та припинення правопорушень, де суб'єктами виступають діти, тому ситуація на таких територіях не контролюється. Запропоновано шляхи подолання протиправної поведінки в дитячому середовищі.

Ключові слова: ювенальна превенція, діти, неправомірна поведінка, превентивна діяльність.

Постановка проблеми. Дитина є дитиною, навіть коли чинить погано. Враховуючи вікові та психологічні особливості підлітків, дитину легко змусити стати на шлях вчинення правопорушень. Неповнолітні не можуть об'єктивно оцінити ситуацію та зрозуміти, що в їхніх вчинках є протиправним, а що законним; не мають належного життєвого досвіду для прийняття правильних рішень, які б відповідали нормам закону; не розуміють наслідки вчинення правопорушень, оскільки вважають, що на них не розповсюджуються норми законодавства.

Основними суб'єктами, які здійснюють захист прав дітей і діяльність яких спрямована на протидію вчинення правопорушень дітьми, є представники органів державної влади, серед них: центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, відповідні структурні підрозділи обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад; уповноважені підрозділи органів Національної поліції; школи соціальної реабілітації та професійні училища соціальної реабілітації органів освіти; центри медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я; спеціальні виховні установи Державної кримінально-виконавчої служби України; притулки для дітей; центри соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційні центри (далі – дитячі містечка) [1].

Однак, на превеликий жаль, більшість спеціалістів займаються виправленням протиправної поведінки неповнолітніх, що вчинили правопорушення, а не з'ясуванням їх причин. З метою подолання протиправної поведінки неповнолітніх, представники органів державної влади повинні не тільки боротися з негативною поведінкою дітей, а й вчасно здійснювати профілактичні заходи щодо попередження та запобігання протиправних дій із боку останніх, оскільки за дітьми майбутнє.

У період воєнного стану виявляти причини вчинення правопорушень дітьми вкрай складно, оскільки частина території країни перебуває в тимчасовій окупації, а на окремих територіях ведуться бойові дії. Правоохоронні органи державної влади нашої країни не мають змоги повноцінно працювати та вчиняти заходи щодо попередження та припинення правопорушень, де суб'єктами виступають діти, тому ситуація на отаких територіях не контролюється. Тільки після деокупації територій нашої країни суб'єкти захисту прав дітей зможуть

повноцінно працювати в даному напрямі та відновити законність і порядок у дитячому середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні проблематиці вчинення правопорушень неповнолітніми та заходам профілактики присвячено праці багатьох учених. Аналіз наукових досліджень за останні роки демонструє, що вчені значну увагу зосереджують на питаннях профілактики правопорушень серед неповнолітніх, а не на причинах та умовах, що спонукають останніх вступати на протиправний шлях. Так, наприклад, К. Ю. Мураненко у своїй праці «Організація системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх» (2019) здійснила аналіз сучасної системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх, дійшовши висновку, що система профілактики правопорушень неповнолітніх має здійснювати проактивний, відновний підхід, враховувати психологічні особливості дитини, поважати права та інтереси дитини, суспільні цінності загалом [2]. Л. А. Гачак-Величко в науковій статті «Понятійно-категоріальний апарат у сфері недопущення правопорушень серед неповнолітніх» (2020) вивчала особливості понятійно-категоріального апарату у сфері недопущення правопорушень серед неповнолітніх, де визначила, що профілактика правопорушень є складовою різних видів діяльності (наприклад, процесуальна, адміністративна, виховна, господарська та ін.) [3]. М. В. Корнієнко, А. О. Сухарєва у праці «Європейський досвід подолання прояву протиправної поведінки в дитячому середовищі» (2022) досліджували Європейський досвід подолання прояву протиправної поведінки в дитячому середовищі. Автори зазначили, що поліцейські ювенальної превенції та інші суб'єкти, обов'язком яких є подолання протиправної поведінки серед неповнолітніх, мають бути обізнані в особливостях відновного правосуддя, опанувати стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях як миротворці, вдосконалювати навички посередництва в розв'язанні конфліктів у підлітковому середовищі та на практиці навчитися примирювати конфліктуючі сторони [4]. А. С. Романова в дослідженні «Ювенальна превенція під час війни: особливості реалізації повноважень» (2022) деталізувала проблеми особливостей реалізації повноважень ювенальної превенції під час війни як у найгостріший період суспільно-правової аномії, коли всі категорії населення держави зазнають негативного впливу воєнних дій [5]. Через те сьогодні дослідження виявлення причин, що спричиняють вчинення правопорушень неповнолітніми, набуває актуальності.

Формулювання цілей. Метою статті є деталізація заходів з виявлення причин, що сприяють вчиненню правопорушень дітьми. Завдання статті полягають у необхідності визначити причини вчинення правопорушень дітьми та запропонувати шляхи подолання.

Виклад основного матеріалу. Дитина – особа віком до 18 років (повноліття), якщо, згідно із законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше [6]. Юридичне визначення «дитина-правопорушник» та «дитина в конфлікті з законом» відсутнє. Погоджуємось з думкою Т. В. Журавель, що дитина, яка перебуває в конфлікті із законом, – це неповнолітня особа, яка

скоїла правопорушення і/або перебуває на профілактичному обліку у відділі /секторі ювенальної превенції, або відбуває покарання за вироком суду (пов'язане з позбавленням волі чи ж альтернативне покарання) [7, с. 302]. О. В. Ковальова вважає, що дитина в конфлікті із законом – дитина, що підозрюється або обвинувачується у вчиненні дій, за які передбачена кримінальна або адміністративна відповідальність для дітей відповідного віку або дорослих [8, с. 412].

Причини вчинення правопорушень різноманітні. У боротьбі з цим явищем повинні залучатися працівники багатьох державних сфер, діяльність яких спрямована на припинення порушень дітьми. Серед них працівники правоохоронних органів, представники соціальних служб, педагоги, волонтери, особи, котрі здатні надавати медичну та психологічну допомогу, володіючи спеціальними знаннями, тощо.

Особливу роль у здійсненні заходів з виявлення причин, що сприяли вчиненню правопорушень дітьми, відіграють працівники Національної поліції України, як представники правоохоронних органів нашої держави, діяльність яких спрямована на запобігання вчиненню правопорушень відносно дітей, а також дітьми та проявам небезпеки відносно них. У системі Національної поліції основним суб'єктом, який виконує повноваження із захисту прав та інтересів у дитячому середовищі є підрозділи ювенальної превенції (далі – ЮП). Так, відповідно до наказу МВС України №123 від 27 листопада 2015 року «Про затвердження положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції України», у структурі Департаменту діє Управління ювенальної превенції, наказом МВС № 1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» визначено основні завдання та повноваження ювенальної превенції.

Серед завдань підрозділів ювенальної превенції є профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин та умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення [9].

Підтримуючи точку зору А. О. Сухарєвої, варто звернути увагу, що поняття «профілактика» не обмежується тільки впливом на поведінку дитини, а й передбачає виявлення та усунення причин/чинників та умов, що сприяють вчиненню дітьми правопорушень, що включає комплексний підхід до вжиття заходів з реагування та надання допомоги дитині (простими словами, краще попередити правопорушення, аніж потім мати справу з дітьми, які перебувають у конфлікті із законом) [10, с. 5].

Однак, найрозповсюдженішою роботою, яку виконує ювенальна поліція, є виявлення адміністративних порушень та складання протоколів про адміністративні правопорушення, але це вже унаслідок протиправної поведінки дитини. Ми переконані, що належне активне здійснення заходів із виявлення причин, що сприяють вчиненню правопорушень, призведуть до зниження рівня правопорушень із боку наймолодших українців, оскільки нормою права закріплено, що до ключових повноважень ювенальних поліцейських можна віднести

планування та реалізацію в дитячому середовищі профілактичних заходів щодо попередження негативних явищ серед дітей.

Статистика вражає. Так, за останніми даними, упродовж 11 місяців 2023 року на території Одеської області дітьми та за їхньою участю скоєно 281 кримінальне правопорушення, що на 107 випадків (або 38,1 %) більше, ніж за аналогічний період 2022 року. Кількість дітей, причетних до вчинення кримінальних правопорушень, кортим оголошено про підозру у вчиненні злочинів, складає 154 випадки (+29), або +18,8 %, у порівнянні з 2022 роком. Із загальної кількості дітей, які скоїли кримінальні правопорушення, є 22 (+11) малолітніх віком до 14 років (включно); учнів закладів загальної середньої освіти – 68 (+25); студентів закладів вищої освіти – 2 (-1); учнів ПТУ, технікумів – 16 (=); таких, що не працюють та не навчаються, – 44 (-13); а також осіб жіночої статі – 26 (+9). Викликає занепокоєння кількість тяжких злочинів, скоєних дітьми у 2023 році, – 177 (+76, або +42,9 %). Особливо тяжкі злочини – 6 (+4, або +66,7 %). Скоєно злочинів дітьми в стані наркотичного збудження – 1 (-6).

Ситуація з адміністративними правопорушеннями, скоєними неповнолітніми на території Одеської області, така: 1) усього неповнолітніми скоєно 3 227 адміністративних правопорушень; 2) із них виявлені працівниками ювенальної превенції – 2 540 (у 2022 році – 2 108), з яких за ст. 44 КУпАП (незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах) – 5 випадків (-1); за ст. 173 КУпАП (дрібне хуліганство) – 132 (+9); за ст. 173-2 КУпАП (вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування) – 25 епізодів (-4); за ст. 175-1 КУпАП (куріння тютюнових виробів у заборонених місцях) – 1 420 випадків (+357); за ст. 178 КУпАП (розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява в громадських місцях у п'яному вигляді) – 903 епізоди (+102).

Враховуючи вищезазначене, можемо стверджувати, що профілактична робота – необхідна та важлива складова в діяльності підрозділів Національної поліції України. На сьогодні ефективною профілактичною роботою можна назвати такі напрями роботи:

- проведення систематичних (не рідше одного разу на місяць, а для позитивного результату – частіше) попереджувальних, виховних бесід із дитиною. До речі, важливо, щоб такі бесіди представники ЮП проводили як за місцем навчання дитини, так і за місцем проживання. Профілактичні бесіди можуть бути спрямовані на роз'яснення правових норм поведінки, формування відповідальності за можливі наслідки протиправних дій;

- враховуючи, що Конституція України, ст. 51 закріплює положення про те, що «батьки зобов'язані утримувати дітей до їх повноліття» [11], то необхідним та ефективним профілактичним заходом буде проведення ознайомлювальних, попереджувальних бесід із батьками дитини, її законними представниками. Окрім цієї категорії осіб, позитивним буде здійснення відповідних заходів з іншими членами родини, з ким проживає дитина, оскільки саме від оточуючих

рідних можна отримати інформацію, що саме спонукає на вчинення правопорушення. Також співробітники ЮП дають рекомендації батькам, законним представникам щодо запобігання вчиненню дітьми та стосовно них правопорушень, поширенню негативних явищ серед дітей;

- відвідування дитини за місце проживання є вельми ефективним профілактичним поліцейським заходом. З'ясувавши умови проживання дитини, з ким проживає дитина, працівники ювенальної превенції можуть виявити чинники, які негативно впливають на дитину, можуть виявити обставини, які спонукають дитину на вчинення правопорушень;

- перш ніж здійснювати профілактичні заходи, працівники ювенальної превенції повинні напередодні скласти план заходів з індивідуальної профілактики; вивчити особливості дитини; за необхідності залучати психолога або педагога.

Дуже важливим ресурсом для якісного виконання всіх видів робіт із дітьми, які вимагають професійного досвіду та навичок, є міжсекторальна співпраця, зокрема взаємодія з соціальними службами та громадськими організаціями, оскільки індивідуальна чи групова корекційна та профілактична робота з дітьми має здійснюватися саме цими структурами. Сьогодні на практиці якість такої роботи в кожному випадку залежить від бажання конкретного ювенального поліцейського допомогти дітям та від готовності шукати відповідних спеціалістів, налагоджувати з ними контакти й залучати до співпраці [12, с. 105].

Вважаємо за потрібне зупинитись на деталізації основних причин, які обумовлюють неповнолітні вчиняти правопорушення. Серед ключових чинників ризику щодо можливості скоєння правопорушень неповнолітніми можна назвати такі:

- *негативний вплив у родині*, основними проявами якого будуть тривала бездоглядність з боку дорослих, систематичне залишення місце постійного проживання дитини, занадто строгість у вихованні та зайва опіка, систематичні конфлікти між членами родини, розлучення батьків, власний досвід у батьків щодо вчинення правопорушень, асоціальна поведінка батьків, підбурювання з боку дорослих до вчинення правопорушень, бідність тощо;

- *негативне проведення дозвілля* основними проявами якого будуть беззмістовне проведення вільного часу з однолітками, розпиваючи алкогольні напої та зловживаючи тютюновими виробами, немедичне вживання наркотичних засобів та інших психотропних речовин; необмежений доступ неповнолітніх до ігрового бізнесу;

- *негативний вплив засобів масової інформації*, основними проявами якого будуть поширення в ЗМІ ідей і поглядів, що призводять до зростання нетерпимості, насильства, обману, наркоманії, алкоголізму, проституції, безтурботного легкого життя; неконтрольований перегляд інтернет-сайтів, що містять ігри та сюжети з елементами насильства, жорстокості, розпусти; вчинення правопорушень із використанням інтернету або під впливом негативного контенту;

- *соціальні чинники*, основними проявами якого будуть загострення соціальної нерівності, антигромадський спосіб життя; недостатній рівень правосвідомості та правових знань; міграційні процеси (батьки їдуть на заробітки, з метою забезпечення освітою дітей, тим самим залишають їх без належного виховання); високий рівень вчинення правопорушень у районі проживання дитини; відсутність державної чи громадської соціальної допомоги, родина залишається наодинці зі своїми проблемами;

- *воєнний стан*, основними проявами якого будуть потрапляння неповнолітніх у середовище, схильне до девіантної поведінки (нестійка психіка дитини, пов'язана з бомбардуваннями, обстрілами, провокуватиме поведінку спротиву, бунтарства, певної незгоди з обставинами); загибель батьків та відсутність контролю над дитиною (унаслідок бездоглядності, дитина не завжди зможе відрізнити піклування від насильства); вимушене переселення дитини в інший регіон.

Вважаємо за потрібне запропонувати шляхи подолання протиправної поведінки в дитячому середовищі. Враховуючи їх, рівень протиправної поведінки серед дітей може значно знизитись. Серед основних шляхів виділяємо такі:

- працівники ювенальної превенції спільно з класним керівником, психологом, соціальними службами повинні 1) здійснювати вихід до місця проживання дитини з метою вивчення житлово-побутових умов неповнолітнього, здійснення діагностики психологічного клімату сім'ї; 2) виявляти причини негативного впливу сім'ї на дитину; 3) встановлювати складні життєві обставини, у яких перебуває дитина та які негативно впливають на її поведінку, розвиток;

- працівники ювенальної превенції повинні брати активну участь у розробці та впровадженню програм щодо організації дозвілля підлітків; проводити пропаганду здорового способу життя шляхом комплексного та систематичного проведення лекційних занять і профілактичних бесід; демонструвати відео та мультимедійні презентації щодо впливу шкідливих звичок на здоров'я дитини; спільно з психологами та медичними працівниками проводити соціально-психологічне і психологічне індивідуальне консультування неповнолітніх, які вживають наркотичні засоби, психотропні речовини та алкогольні вироби;

- працівники ювенальної превенції із залученням кіберполіції повинні здійснювати просвітницьку роботу з дітьми та їхніми батьками щодо ризиків, які приховує глобальна соціальна мережа; надавати батькам та педагогам допомоги щодо питань захисту дітей від ризиків інтернету (наприклад, переліку рекомендованих онлайн-ресурсів, що допоможуть дізнатися який сайт відвідує дитина, як встановити контроль за діяльністю дитини в мережі Інтернет, які програми встановити на комп'ютер, щоб надати захист дитині в інтернет-просторі);

- працівники ювенальної превенції повинні підвищувати правову культуру дітей шляхом проведення лекційних занять із залученням науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, ЗМІ (можуть брати участь у теле- та радіопередачах); у межах своєї компетенції надавати допомогу в оформленні право-

вих документів, сприяти попередньому вирішенню питань, пов'язаних із реєстрацією, працевлаштуванням або навчанням дитини; надавати соціально-педагогічні, соціально-медичні, психологічні, юридичні, інформаційні послуги;

- працівники ювенальної превенції повинні всіляко сприяти та допомагати дітям пережити воєнний стан (надавати психологічну підтримку, проводити профілактичні заходи задля запобігання вчинення правопорушень дітьми та відносно них, продовжувати контроль за дітьми, стосовно яких були заведені обліково-профілактичні справи), оскільки під час окупації зв'язок із ними майже втрачено.

Висновки. Соціальні умови життя суспільства, його економічний, соціальний розвиток мають вирішальний вплив на формування характеру дитини. Це повністю пояснює протиправну поведінку неповнолітніх. Інтереси дитини повинні стати пріоритетом та основою роботи всіх державних інституцій та родини, у якій проживає дитина. Тільки спільними зусиллями можливо подолати протиправні прояви в дитячій поведінці. Доведено, що ефективне здійснення профілактичних заходів впливають на попередження вчинення правопорушень і конфліктів у дитячому середовищі, виникнення та поширення соціальної проблеми чи подолання окремих її факторів. Організована профілактична робота мотивує дітей до правомірної, безпечної поведінки, формує в них знань щодо здорового способу життя, яке позитивно вплине на їхнє майбутнє.

З огляду на вищевикладене, пропонуємо доповнити Наказ МВС України № 1044 «Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України» від 19.12.2017 окремим розділом VII, що містив би норми з організації діяльності підрозділів ювенальної превенції під час воєнного стану, та викласти в новій редакції розділ VII: «Основні завдання та повноваження підрозділів ювенальної превенції під час правового режиму воєнного стану».

Перспективи подальших досліджень пов'язані з необхідністю розробити правовий механізм надання неповнолітнім невідкладної психологічної допомоги під час дії воєнного стану та з'ясування й нівелювання впливу різного роду психологічних станів на вчинення правопорушень цією категорією осіб.

Використані джерела:

1. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24 січня 1995 р. № 20/95-ВР N 6. ст. 35. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 12.12.2023)
2. Мураненко К. Ю. Організація системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх. *Актуальні проблеми психології*. Т. І. Вип. 53. 2019. С. 81-85
3. Гачак-Величко Л. А. Понятійно-категоріальний апарат у сфері недопущення правопорушень серед неповнолітніх. *Право.ua*. 2020. № 1. С. 201– 205.
4. Корнієнко М. В., Сухарева А. О. Європейський досвід подолання прояву протиправної поведінки в дитячому середовищі. *«Південноукраїнський правничий часопис»*. 2022. № 4. С. 182-188.

5. Романова А. С. Ювенальна превенція під час війни: особливості реалізації повноважень. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2022. № 4. С. 408-411.

6. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>. (дата звернення: 12.12.2023).

7. Соціальна робота з соціально незахищеними сім'ями та дітьми: посіб. Аносова А. В., Безпалько О. В., Тюман Т. П. та ін. / за заг. ред.: Т. В. Журавель, З. П. Кияниці. Частина 2. Київ, 2017. 352 с.

8. Навчання працівників структурних підрозділів Національної поліції України з питань забезпечення та захисту прав дитини: навчально-методичний посібник. Ч. 1. / Журавель Т. В., Зуб Т. В., О. В. Ковальова, Ю. В. Тирса. Київ, 2019. 515 с.

9. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України від 19.12.2017 № 1044. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>. (дата звернення: 12.12.2023).

10. Anna Sukhariava «Reasons and conditions that contribute to the commission of offenses by children». *Legal, Economic, Science and Praxis Journal of Law and Social Sciences*, 2022. № 4. С. 4-8.

11. Конституція України від 28.06.1996. № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс] URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 12.12.2023).

12. Аналіз системи правосуддя щодо неповнолітніх, які перебувають у конфлікті з законом, в Україні: звіт за результатами дослідження. Т. Бугасць, Д. Кобзін, Б. Неткова, Н. Пашко, А. Черноусов, С. Щербань / за заг. ред. О. Калашник. Київ, 2023. 107 с.

Refereces:

1. Pro orhany i sluzhby u spravakh ditey ta spetsialni ustanovy dlya ditey: Zakon Ukrayiny vid 24 sichnya № 20/95-VR. N 6, st. 35 (1995) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>. [in Ukrainian].

2. Muranenko, K. Yu. (2019) Orhanizatsiya systemy profilaktyky pravoporushen sered nepovnolitnikh. *Aktualni problemy psykholohiyi - Actual problems of psychology, vol. I, issue 53, 81-85*. [in Ukrainian].

3. Nachak-Velychko, L. A. (2020) Ponyatijno-kategorialnyy aparat u sferi nedopushchennya pravoporushen sered nepovnolitnikh. *Pravo.ua - Law.ua, 1, 201-205*. [in Ukrainian].

4. Korniyenko, M. V., Sukhareva, A. O. (2022) Yevropeys'kyy dosvid podolannya proyavu protypravnoyi povedinky v dytyachomu seredovyschi. *Pivdennooukrayins'kyy pravnychnyy chasopys - Pivdennooukrayins'kyy pravnychnyy chasopys, 4, 182-188*. [in Ukrainian].

5. Romanova, A. S. (2022) Yuvenalna preventsiya pid chas viyny: osoblyvosti realizatsiyi povnovazhen. *Elektronne naukowe vydannya "Analytichno-porivnyalne pravoznavstvo" - Electronic scientific publication "Analytical and comparative jurisprudence"*, 4, 408-411. [in Ukrainian].

6. Pro okhoronu dytynstva: Zakon Ukrayiny vid 26.04.2001 № 2402-III. (2001) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>. [in Ukrainian].

7. Sotsialna robota z sotsialno nezakhyshtchenymy simyamy ta ditmy: posib. (2017) Anosova A. V., Bezpalko O. V., Tyuman T. P. (Eds.) et al. / za zah. red.: T. V. Zhuravel, Z. P. Kyanytsi (Eds.). Part 2. Kyiv. [in Ukrainian].

8. Navchannya pratsivnykiv strukturnykh pidrozdiliv Natsionalnoi polititsiyi Ukrayiny z pytan zabezpechennya ta zakhystu prav dytyny. Navchalno-metodychnyy posibnyk (2019) Part. 1. / Zhuravel, T. V., Zub, T. V., O. V. Kovalova, Yu. V. Tyrsa (Eds.) Kyiv. [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennya Instruksiyi z orhanizatsiyi roboty pidrozdiliv yuvenalnoi preventsiyi Natsionalnoi polititsiyi Ukrayiny vid 19.12.2017 № 1044 (2017). [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>. [in Ukrainian].

10. Anna Sukhariava (2022) Reasons and conditions that contribute to the commission of offenses by children. *Legal, Economic, Science and Praxis Journal of Law and Social Sciences*, 4, 4-8. [in English].

11. Konctyutsiia Ukrainy vid 28.06.1996. № 254k/96-VR. (1996) [Electronic resource] N. p. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B-2%D1%80#Text>. [in Ukrainian].

12. Buhaets, T., Kobzin, D., Netkova, B., Pashko, N., Chernousov, A., Shcherban, S. (2023) Analiz systemy pravosuddya shchodo nepovnlitnikh, yaki perebuva-yut u konflikti z zakonom, v Ukraini: zvit za rezul'tatamy doslidzhennya (2023) / zah. red. O. Kalashnyk (Ed.) Kyiv. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 12.12.2023

Kapulyak V., Graduate Student Department of Police administrative activity of Odessa State University of Internal Affairs (Odessa, Ukraine)

MEASURES TO DISCOVER REASONS THAT CONTRIBUTED TO THE COMMITMENT OF OFFENSES BY CHILDREN

The scientific research is devoted to the issues of identifying the reasons contributing to the commission of offenses by minors. The author defined the role of juvenile prevention in the implementation of measures to identify the reasons that contributed to the commission of offenses by children.

It is noted that in order to overcome the illegal behavior of minors, representatives of state authorities should not only fight against the negative behavior of children, but also take preventive measures in time to prevent and prevent illegal actions by the latter. Among them, the following are proposed: conducting systematic warning and educational conversations with the child, conducting familiarization and warning conversations with the child's parents and legal representatives, finding out the child's living conditions, with whom the child lives, etc. The main subjects who protect children's rights have been determined, including: local self-government bodies, child psychologists, law enforcement agencies, representatives of mass media, public organizations, volunteer organizations, representatives of health care institutions, child psychiatry, etc.

The author detailed the main reasons that cause minors to commit crimes. Among the key risk factors regarding the possibility of committing offenses by minors, he singled out the following: negative influence in the family, negative leisure time, negative influence of the mass media, social factors, martial law.

It was established that during the period of martial law, it is extremely difficult to identify the reasons for committing offenses by children, since the country is in chaos on the occupied territory. The law enforcement bodies of the state authorities of our country are not able to fully work and take measures to prevent and stop crimes where children are the subjects, therefore the situation in such territories is not controlled.

Keywords: juvenile prevention, children, illegal behavior, preventive activity.

DOI: 10.33766/2786-9156.104.162-171

УДК: 342.95

*Музичук О. М., доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України, проректор Харківського національного
університету внутрішніх справ (м. Харків, Україна)*

e-mail: o.muzychuk23@gmail.com

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0001-8367-2504>

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

У статті наголошено, що питання компетенції суб'єктів публічного адміністрування неможливо розглядати окремо від науково-технічного прогресу та його останніх провідних тенденцій.

Акцентовано увагу на тому, що інновації постають самостійною спрямовуючою силою та джерелом розвитку суб'єктів публічного адміністрування. Подібний розвиток розглянуто крізь призму окремих напрямів вдосконалення діяльності суб'єктів публічного адміністрування в умовах науково-технічного прогресу, під яким розуміється постійний розвиток науки і техніки, у ході якого закладаються принципово нові підходи та погляди на звичні явища й процеси, а також формуються тенденції, що визначають сутнісне бачення суспільства як такого, а також місце в тих або інших процесах окремої особи (організації, регіону, держави).

До кола таких напрямів вдосконалення віднесено втілення в компетенції суб'єктів публічного адміністрування особливостей розвитку економіки та публічного адміністрування держав світу, які закладають тенденції науково-технічного прогресу; спрямованість на накопичення та раціональне використання інтелектуального капіталу; формування й розвиток інноваційного потенціалу суб'єктів публічного адміністрування; удосконалення маркетингової та комунікаційної діяльності суб'єктів публічного адміністрування.

Перспективними напрямками подальших досліджень визначено подальше наукове осмислення сутності ентузіазму публічних службовців як ознаки (показнику) їхньої діяльності в адміністративно-правовій площині, а також детальний аналіз кожного окремого наведеного напрямку удосконалення діяльності суб'єктів публічного адміністрування на рівні компетенцій та владних повноважень останніх в умовах науково-технічного прогресу. Окремо акцентовано увагу на необхідності розробки методичних рекомендацій, спрямованих на максимальну